

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków indemnizacyjnych za rok 1888.

Zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych tak wschodniej i zachodniej Galicyi jak i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1888 wykazują *nie tylko całkowite pokrycie dochodów wydatkami, ale nawet znaczną nadwyżkę*. Wydatność jednego centa dodatku do podatków we wschodniej Galicyi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem okazała się *niższą od preliminowanej*, natomiast w zachodniej Galicyi *dodatek dał więcej aniżeli obliczono*.

W całości dał dodatek mniej aniżeli preliminowano.

W funduszu *wschodnio-galicyskim* wylosowano *wprawdzie wyższą od preliminarza kwotę obligacyj własność funduszu stanowiących, ale sprzedano ich o wiele mniej, aniżeli preliminarz dozwalał*. Również w zachodniej Galicyi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem *ilość wylosowanych obligacyj, własność funduszu stanowiących, okazała się wyższą od obliczonej*, w zachodniej Galicyi jednak Dyrekeya funduszu *nie tylko nie korzystała z przyzwolenia na sprzedaż obligacyj do majątku należących, ale nawet zakupiła znaczną ilość obligacyj z bieżących dochodów, w skutek czego w majątku funduszu czyli w zapasie obligacyj zaszła jedynie tylko mała zmiana*.

Fundusz Wielkiego Księstwa Krakowskiego po sprzedaży obligacyj własność funduszu stanowiących za wyższą od preliminarza kwotę, także *zakupił z bieżących dochodów pewną ilość obligacyj, oddając majątkowi funduszu część kwoty sprzedanej*.

Dla *ogólnego poglądu* na stan funduszków indemnizacyjnych w końcu r. budż. 1888. przedstawia komisya budżetowa następujące cyfry:

		Galicya. wschodnia		Galicya zachodnia		Razem		W. Ks. Krakowskie	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I	Ogół dochodów	3,888.868	48 ¹ / ₂	2,209 397	10	6,098.265	58 ¹ / ₂	234.678	88
II	Ogół wydatków	3,520.253	57 ¹ / ₂	2,106.172	45	5,626.426	02 ¹ / ₂	199.957	88
III	Pozostałość z rachunków za rok 1888	368.614	91	103.224	65	471.839	56	34.721	—
IV	Dochody z dodatków kraj.	2,015.481	75	797.592	06 ¹ / ₂	2,813.073	81 ¹ / ₂	142.727	95 ¹ / ₂
V	Wydatność centa	74.647	47	29.540	44	104.187	91	8.920	49
VI	Stan majątku	745.618	69	591.168	07	1,336.786	76	123.312	—
VII	Różnica w stanie majątku z końcem r. 1888 a 1887, z końcem r. 1888 mniej o	75.597	03	6.667	18	82.264	21	45.843	—
VIII	Stan czynny	1,973.324	92	814.784	36 ¹ / ₂	2,788.109	28 ¹ / ₂	213.322	50 ¹ / ₂
IX	Stan bierny	27,057.105	80	15 991.164	53 ¹ / ₂	43,048.270	33 ¹ / ₂	1,239.268	76
X	Pozostałość bierna	25,033.780	88	15,176.380	17	40,260.161	05	1,025.946	25 ¹ / ₂
XI	Różnica pomiędzy pozostałością bierną z końcem r. 1888 a 1887	2,058.591	57	1,234.721	87	3,293.313	44	101.724	77 ¹ / ₂

Podane w powyższem zestawieniu wyniki uzasadni komisya budżetowa dla każdego funduszu z osobna.

I. Fundusz Wschodniej Galicyi.

Przedłożone przez c. k. Rząd zamknięcie funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego za rok budż. 1888. przedstawia ostateczny wynik *stósunkowo korzystny*, a mianowicie *nadwyżkę dochodów nad wydatki w kwocie 368.614 zł. 91 ct., która jednak okazuje się o 35.028 zł. czyli o 8.62^o /₁₀₀ niższą, aniżeli nadwyżka z końcem roku budż. 1887.*

Głównym powodem tej nadwyżki jest *znaczny zapas kasowy z końcem roku budż. 1887. w kwocie 403.642 zł. 43 ct. pozostały.*

Mniej korzystnie przedstawia się porównanie rzeczywistych dochodów z rzeczywistymi wydatkami.

Po odtrąceniu od ogółu dochodów w kwocie 3.888.868 zł. 48¹/₂ ct. pozostałości kasowej w kwocie 403.642 zł. 43 ct. i wydatków przebieżnych, jakie stanowią zaliczki zwrócone w kwocie 285 zł. 31¹/₂ ct. o 2014 zł. 68¹/₂ niższej od preliminarza, a po wciągnięciu w rzeczywiste dochody w zamknięciu przez rząd przedłożonem mylnie z tego działu wyjętej subwencji państwowej 1,380.438 zł. w całości 2,625.000 zł. pomiędzy fundusz wschodnio- a zachodnio-galicyski dowolnie rozdzielanej, otrzymaną sumę rzeczywistych dochodów funduszu 3,484.940 zł. 73¹/₂ ct. w porównaniu z preliminowaną kwotą 3,617.345 zł. o 132.404 zł. 26¹/₂ ct. czyli o 3.6 proc. niższą.

Skoro zaś po odtrąceniu od ogółu wydatków w kwocie 3,520,253 zł. 57¹/₂ ct. zaliczek w kwocie 1,022 zł. 57¹/₂ ct. o 2,177 zł. 42¹/₂ ct. niższej od preliminarza, otrzymaną kwotę rzeczywistych wydatków 3,519,231 zł. o 97,214 zł. czyli 2,68 % zł. niższą od preliminarza, zestawimy z kwotą rzeczywistych dochodów, która z powodu znacznych oszczędności w majątku funduszu na pozór jedynie niekorzystnie wygląda, okaże się *nadwyżką rzeczywistych wydatków po nad rzeczywiste dochody w kwocie 34.290 ct. 26¹/₂ ct., wynik zatem o 35.190 zł. 26¹/₂ ct. niekorzystniejszy od przewidzianego.* Preliminarz bowiem zapowiadał nadwyżkę rzeczywistych dochodów po nad rzeczywiste wydatki w kwocie 900 zł.

Dochody rzeczywiste pobrane przyniosły mniej niż przewidziano, razem wzięwszy o 149.443 zł. 84 ct. w następujących pozycjach:

1) Dyrekcyja w skutek pomyslniejszych wyników kasowych w rubr. II. pod l. 5. dochodów *nie potrzebowała sięgać do majątku funduszu w całej przez Sejm w r. 1877. przyzwolonej pełni (75.887 zł.), ale poprzestała na sprzedaży listów zastawnych, własność funduszu stanowiących, za 12.480 zł., przez co oszczędzono tak z majątku funduszu jak i pod rubryką wydatków 63.407 zł., czyli 84 proc. w porównaniu z ewentualnem upoważnieniem na wypadek niedoboru przez preliminarz udzielonem.*

2) *Odsetków od obligacyj własność funduszu stanowiących (41.824) zazwyczaj w preliminarz w rubr. II. pod l. 7. wciągniętych, z powodu zejścia się wierzyciela i dłużnika w jednej i tej samej osobie prawnej funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego, rzeczywiste nie wypłacono, ale kupony zniszczono, co pociągnęło za sobą raczej oszczędność wydatków aniżeli przybytek dochodów; stąd tę kwotę w zamknięciach nie w rubryce dochodów, ale w rubryce wydatków pod l. 3., a mianowicie w różnicy pomiędzy ogólną kwotą preliminowanych, a wypłaconych odsetków uwidoczniiono, w skutek czego w II. rubryce pod l. 7. jest dochodów o 41.823 zł. mniej niż w preliminarzu.*

3) W innych źródłach dochód okazał się mniejszym niż w preliminarzu przypuszczano, a mianowicie: głównie z powodu *mniejszej wynikiłości w dodatku przez przedsiębiorstwa kolejowe opłacanym wydatność jednego centa indemnizacyjnego w 1888 roku 74.647 zł. i 47 ct. faktycznie wynosząca okazała się o 1.550 zł. 75 ct., czyli o 2° 03 /₁₀₀ niższą od preliminowanej w kwocie 76.198 zł. 22 ct., a zatem i suma dodatków indemnizacyjnych po 27 ct. od złotego wymierzanych, zmniejszyła się o 41.870 zł. 25 ct. (nie licząc naturalnie zaległości z końcem roku budżetowego 1888.: 828.563 zł. 95 ct. wynoszącej).*

4) W innych drobniejszych pozycjach w zamknięciu na str. 7. i 8. uzasadniono ubytki, a mianowicie w rubr. I. pod l. 1. wpłata na kapitały o 327 zł. 90¹/₂ ct., a w rubryce IV. pod l. 11 pod literą b) wydatków przebieżnych o 2.014 zł. 68¹/₂ ct. mniej aniżeli w preliminarzu.

Więcej natomiast, aniżeli na rok 1888. preliminowano, przyniosły następujące pozycje *dochodów*:

1) O 12.355 zł., czyli o 19⁰/₁₀ więcej (63.000 wynikłość minus 50.645 preliminarz) dochód z *wylosowanych obligacyj stanowiących własność funduszu* w rubr. II. pod a) pod l. 4.; tak na 1888 rok jak i na poprzednie lata obliczano tę od przypadku zawisłą kwotę nie na podstawie proporcji pomiędzy kwotą obligacyj, własność funduszu stanowiących, a całą kwotą obligacyj wylosować się mających i procentowym rezultatem wylosowanych obligacyj funduszowych, ale wedle mniej w tym wypadku jeszcze prawdopodobnej metody trzechletniego przecięcia; dopiero w preliminarzu na rok 1889. na życzenie Komisji budżetowej metodę tę porzucono.

2) Powiększenie dochodów w rubr. I. pod l. 2. odsetki za zwłokę i inne dochody. Z powodu wpływu w kwocie 7.259 zł. 90 ct. za brakujące kupony (o 2.658 zł. 90 ct. wyższego niż preliminowano) i zwrotów za koszta podróży 1.306 zł. 64 ct., a więc o 340 zł. 75¹/₂ ct. wyższych i innych drobniejszych kwot po odejściu innych wyższych wydatków niż z góry obliczono, w odsetkach za zwłokę i taksach za przepisywanie, okaże się nadwyżka po nad preliminarz w kwocie 2.422 zł. 50¹/₂ ct., czyli 33⁸/₁₀ %.

3) W innych drobniejszych pozycjach w myśl uzasadnienia na str. 7. i 8. zamknięcia, a mianowicie w rubryce I. pod l. 2. wpłata rent za wykupno ciężarów niepoddańczych, dziesięciny, mesznego i wieczystej dzierżawy o 140 zł. 9 ct. więcej.

4) W rubr. II. pod l. 6) o 105 zł. 22 ct. (z powodu użycia pieniędzy w Kasie oszczędności złożonych na zakupno obligacyj), pod l. 7. o 2 zł. 8 ct. więcej (odsetki od wkładki w Kasie oszczędności).

Razem przeto nadwyżki dochodów po nad preliminarz wynosić będą 15.024 zł. 89 ct.

Po potrąceniu tejże nadwyżki od wyzwymienionego ubytku dochodów okaże się, że *dochody r. 1888 (po wyłączeniu pozostałości kasowej za r. 1887) wynosiły o 134.418 zł. 94¹/₂ ct., czyli o 3⁷/₁₀ % mniej niż preliminowano.*

Ogół wydatków wynosił: 3.520.253 zł. 57¹/₂ ct., a zatem o 99.391 zł. 42¹/₂ ct. czyli o 2⁷⁴/₁₀ % mniej od preliminarza, a to z powodu:

1) że fundusz posiadając 41.824 zł. uległych *zniszczeniu kuponów* od własnych obligacyj, o tyle mniejszy poniósł wydatek na wypłatę rent, że zaś innych kuponów w kwocie 38.884 zł. 69 ct. do wypłaty nie przedłożono, że przeto różnica pomiędzy rzeczywiście wypłaconymi, a preliminowanymi rentami wynosi pod l. 3. sub. a) 80.708 zł. 69 ct., czyli 5⁶³/₁₀₀ pret.

2) z powodu, że pod l. 2. sub. a) o 16.684 zł. 50 ct., czyli o 0⁷⁶/₁₀₀ pret. *mniej obligacyj przedłożono do spłaty, aniżeli wylosowano.*

3) z powodu *mniejszych kosztów zarządu* pod l. 1. sub. a) dla nieobsadzonej chwilowo posady komisarza i praktykanta conceptowego i oszczędności w wydatkach kancelaryjnych, razem o 259 zł. 70¹/₂ ct., czyli o 1⁵³/₁₀₀ pret. w porównaniu do preliminarza.

Suma kosztów zarządu w roku 1888. wynosiła jedynie tylko o 58 zł. 88 ct. czyli o 0³⁷/₁₀₀ % mniej, aniżeli w trzechletnim przecięciu 1885—7. Pozycja na płace urzędników wynosiła o 16 zł. czyli o 0²¹/₁₀₀ % więcej, akt. dodatek do płac o 29 zł. czyli 1⁹²/₁₀₀ % więcej. Remuneracye o 106 zł. czyli o 5⁶/₁₀₀ % więcej, dyurna o 68 zł. czyli o 4⁶/₁₀₀ % więcej, koszta podróży i dyety o 229 zł. czyli o 17⁸/₁₀₀ % więcej od odnośnych pozycje w trzechletnim przecięciu. Natomiast kwota wydana na dodatki służbowe i osobiste urzędników o 7 zł. czyli o 0⁷⁸/₁₀₀ %, czynsz za najem pomieszkania o 95 zł. czyli o 14⁴/₁₀₀ %, na potrzeby kancelaryjne zaś o 408 zł. czyli o 24⁰/₁₀₀ % jest niższą od przecięcia lat 1885—7.

4) Z powodu wydatku na zaliczki zwrotne (3.200 minus 1.022 zł. 57¹/₂ ct.) o 2.177 zł. 42¹/₂ ct. czyli o 68 pret. niższego od preliminarza.

Suma tych oszczędności w wydatkach wynosi 99.830 zł. 32 ct. Gdy się od tej sumy odtrąci nieprzewidziany w preliminarzu przyrósł wydatków po nad preliminarz w kwocie 106 zł. 26 ct. na zakupno obligacyj i o 332 zł. 62 $\frac{1}{2}$ ct. (wynikłość 483 zł. 63 $\frac{1}{2}$ ct. minus prel. 150 zł.) większą kwotę wydaną na rozmaite wydatki — po odtrąceniu przyrostu wydatków w kwocie 483 zł. 88 $\frac{1}{2}$ ct. od powyżej wymienionej oszczędności wydatków, okaże się, że wydano o 99.391 zł. 42 $\frac{1}{2}$ ct. czyli o 2.74 procent. mniej niż prelinnowano.

Majątek funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1880. 745.615 zł. 50 ct. w obligacjach indemnizacyjnych policzonych w ich imiennej wartości, a 3 zł. 19 ct. w książeczce Kasy oszczędności, czyli razem 745.618 zł. 69 ct.

Skoro zaś majątek funduszu z końcem roku budżetowego 1887. wynosił 821.110 zł. 50 ct. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych imiennej wartości, oprócz tychże w książeczce Kasy oszczędności 105 zł. 22 ct. razem 821.215 zł. 72 ct., przeto w ciągu roku budżetowego 1888. zmniejszył się o 75.597 zł. 3 ct. czyli o 9.2 procent.

Przyczynami zmniejszenia są: 1) wylosowanie obligacyj indemnizacyjnych własność funduszu stanowiących w kwocie 60.000 zł. m. k. czyli 63.000 zł. w. a. i użycie ich na pokrycie wydatków z roku 1888. 2) sprzedaż obligacyj indemnizacyjnych w kwocie 12.600 zł. w. a. w celu pokrycia wydatków roku 1888. z powodów powyżej wykazanych. Natomiast przybyły do majątku obligacje indemnizacyjne w kwocie 105 zł. w. a. i książeczka Kasy oszczędności na 5 zł. 34 ct.

Aktywa czyli stan czynny funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1888. 1,973.324 zł. 92 ct., z porównania przeto z aktywami z końcem roku budżetowego 1887. 2,104.650 zł. 18 ct. okazuje się zmniejszenie aktywów o 131.325 zł. 26 ct. czyli o 6.23%.

Głównymi przyczynami zmniejszenia są: 1) zaległość podatkowa 828.563 zł. 95 ct. o 17.567 zł. 78 ct. czyli o 2.7% mniejsza od zaległości z końcem roku 1887; 2) powyżej wykazana różnica w majątku funduszu i w pozostałości kasowej 368.614 zł. 91 ct. o 35.028 zł., czyli o 8.62% mniejszej aniżeli w roku ubiegłym; 3) rezultat w drobniejszych pozycjach w zamknięciu str. 10, pod l. 1, 2, 3, 7, 9 uwidoczony.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego z końcem roku 1888 wynosiły 27,057.105 zł. 80 ct., że zaś z końcem roku 1887 wynosiły pasywa 29,247.022 zł. 63 ct. przeto zmniejszyły się o 2,189.916 zł. 83 ct. czyli o 7%. Wpłynęły na to zmiany w następujących pozycjach:

1) Ilość obligacyj pozostających do losowania i umorzenia od 1. stycznia 1889 do 1. stycznia 1898: 26,107.861 zł. 50 ct. o 2,157.750 zł. 50 ct. mniejsza od tejsze pozycy z końcem roku budżetowego 1887.

2) kuponów już zapadłych ale nie przedłożonych jeszcze do wypłaty w kwocie 625.817 zł. 69 ct. o 27.760 zł. 45 $\frac{1}{2}$ ct. mniejsza aniżeli w roku ubiegłym, jakkolwiek zauważyć należy, że część tej kwoty z powodu zaginięcia albo też przedawnienia kuponów przed rokiem 1883 zapadłych nie stanowi wcale realnego obciążenia funduszu i jedynie tylko na papierze istnieje.

3) Fundusz winien za rozmaite wydatki 13.508 zł. 93 $\frac{1}{2}$ ct., a zatem o 10.623 zł. 36 ct. mniej, aniżeli w budżecie r. 1887. pod tą samą liczbą. Natomiast w porównaniu z końcem roku budżetowego 1887. wzrosła należność za wylosowane a niepodniesione obligacje w kwocie 309.634 zł. 50 ct. o 6.184 zł. 50 ct. Należność ta w części jest nierzeczywistą, wiele obligacyj bowiem zaginęło. Pozostałość bierna zatem z końcem roku 1888. po odciążeniu sumy należności czynnych 1,973.324 zł. 92 ct. od sumy należności biernych 27,057.105 zł. 80 ct. wynosić będzie 25,083.780 zł. 88 ct., a ponieważ z końcem roku 1887.

wynosiła nadwyżka pozostałości biernej nad czynną 27,142.372 zł. 45 ct., okazuje się *zmniejszenie pozostałości biernej o 2,058.591 zł. 57 ct., czyli o 7.29/10.*

W ogół pasywów komisya budżetowa nie wlicza i wliczać nie może sumy 52,281.809 zł. 1/2 ct. pod l. 16 do rzędu pasywów niesłusznie zaliczonej. *Wysoki Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może tej nieuzasadnionej pretensyi skarbu państwa od roku 1858. w sumie 2,625.000 zł. w. a. wyłaconej łącznie obu funduszom indemnizacyjnym wschodnio- i zachodnio-galicyskim.*

Te subwencye bezzwrotne na mocy ustaw obowiązujących od roku 1858. wypłacane i zasiłki bezzwrotne dawane ze skarbu państwa przed 1858 r. zliczył skarb państwa i z nich utworzył sobie *całkiem niesłuszną pretensyą* do zwrotu przez oba fundusze indemnizacyjne sumy, którą z końcem roku 1888. rząd obliczył na 52,281.809 zł. 1/2 ct. dla funduszu wschodnio-galicyskiego, zaś na 38,640.751 zł. 54 1/2 ct. dla funduszu zachodnio-galicyskiego.

II. Fundusz Zachodniej Galicyi.

Ogół wydatków funduszu zachodnio galicyskiego okazuje rezultat na pierwsze wejście niepomyślny, wydano bowiem ogółem 2,106.172 zł. 45 ct. a więc o 36.596 zł. 45 ct. czyli 1.77 prct. więcej po nad 2,069.576 zł. wynoszącą preliminowaną sumę.

Skoro się jednak przekonamy, że powodem pozornego przekroczenia preliminarza wydatków jest *wydanie niepreliminowanej kwoty 46.958 zł. 43 1/2 ct. na powiększenie majątku funduszu zakupnem obligacyj indemnizacyjnych i przedłożenie do spłaty większej o 24.370 zł. 50 ct. liczby obligacyj w zeszłych latach wylosowanych* a przeto umorzenie stanu biernego, wynik powyżej podany uważać należy za względnie pomyślny.

Poddając rozbirowi poszczególne pozycye, które na zwiększenie wydatków w ogólnej kwocie 71.347 zł. 13 1/2 ct. wpłynęły, spostrzega się:

1) że kwota przeznaczona na spłatę kapitału przez *losowanie* na rok 1888 na 1.213.800 zł. preliminowana, wedle zamknięcia rachunków z powyżej podanego przypadkowego powodu 1,238.170 zł. 50 ct. a więc o 24.370 zł. 50 ct. *czyli 2 prct. po nad preliminarz* wynosiła,

2) że korzystając z pomyślnych a w preliminarzu nieprzewidzianych stosunków finansowych funduszu *zakupiono za 46.958 zł. 43 1/2 ct. obligacyj indemnizacyjnych i wcielono je do majątku funduszu;*

3) że wydano na nieprzewidziane w preliminarzu wyrównanie pretensyi 18 zł. 20 ct.

Mimo przyrostu wydatków w tych pozycyach ogół wydatków wynosi nie 71.347 zł. 13 1/2 ct. ale jedynie tylko sumę o 36.596 zł. 45 ct. *czyli o 1.78 prct. wyższą od preliminowanej kwoty; pozycye bowiem razem ziąwszy 34.750 zł. 68 1/2 ct. wynoszące, wykazują zmniejszenie się wydatków w całości o 34.750 zł. 68 1/2 ct., a mianowicie przyczyniły się do tego wynikłości z następujących przyczyn:*

1) Na zarząd preliminowano 8.044 zł., a wedle repartycji kosztów ogólnego zarządu w 12/2, na rzecz funduszu zachodnio-galicyskiego wydano w skutek interkalaryów jedynie tylko 7.486 zł. 17 1/2 ct., a zatem 557 zł. 82 1/2 ct. *czyli o 6.9 prct. mniej.*

Ponieważ koszta zarządu w latach 1885—7 przeciętnie 8.832 zł. wynosiły, okazuje się z porównania wynikłości z roku 1888. z wynikłością lat 1885—7. *ogólna oszczędność* w kwocie 1.445 zł. *czyli 16.4 prct., a mianowicie w płacach urzędników 889 zł., czyli 20.5 prct., w dodatkach służbowych 12 zł., czyli 5.4 prct., w dodatkach służbowych aktywalnych do płac 155 zł. czyli 18.7 prct., w czynszu za najem 51 zł. czyli 14.2 prct., w kosztach podróży i dyetach bardzo mało, bo tylko 40 zł. czyli 7.34 prct., w potrzebach kancelaryjnych 268 zł. czyli 29.7 prct.*

Natomiast zauważyć należy, że pomimo ogólnego obniżenia wydatków na zarząd i zmniejszenia liczby spraw serwitutowych zamiast się zmniejszyć wzrosła w porównaniu

z przęięciem 1885.—7. pozycya na zapomogi i remuneracye o 58 zł. czyli o 5.97 prct., a kszta dyurnów o 12 zł. czyli o 2 prct.

2) *Rent* wypłacono uprawnionym 813.488 zł. 87 $\frac{1}{2}$ ct., a zatem o 33.643 zł. 12 $\frac{1}{2}$ ct. czyli 4 prct. mniej od kwoty preliminarowanej 847.132 zł.

Kupony od obligacyj własność funduszu stanowiących w kwocie 29.009 zł. zniszczono z powodów przy funduszu wschodnio-galicyskim wyrażonych, oprócz tego o 4.634 zł. 12 $\frac{1}{2}$ ct. mniej przedłożono do wypłaty kuponów, aniżeli na rok 1888. wypadało.

3) Z powodu drobnych kwot pod poz. 6. i 7. wymienionych, a na str. 10 uzasadnionych, mianowicie w rozmaitych wydatkach wynik o 102 zł. 36 ct. pomyślniejszy w porównaniu z preliminarzem, co do zaliczek zwrotnych o 447 zł. 37 $\frac{1}{2}$ ct. pomyślniejszy.

Różnica pomiędzy sumą wszystkich wydatków, a wydatków rzeczywistych po odtrąceniu przebieżnych zaliczek zwrotnych w kwocie 52 zł. 62 $\frac{1}{2}$ ct. pozostałych, na 500 zł. preliminarowanych, a w skutek kompensaty wpływów z wydatkami w kwocie 1.146 zł. 66 $\frac{1}{2}$ ct. w przeważnej części umorzonych, jest nader drobną. *Rzeczywiste wydatki wynosiły też w zamknięciu rachunków z r. 1888. z przyczyn powyżej wyszczególnionych 2,106.119 zł., a zatem o 37.043 zł. 82 $\frac{1}{2}$ ct. więcej od kwoty preliminarowanej 2,069.076 zł.*

Ogół dochodów funduszu zachodnio-galicyskiego w zamknięciu 1888. wynosił 2,104.673 zł. 97 $\frac{1}{2}$ ct., a zatem o 6 801 zł. 2 $\frac{1}{2}$ ct. czyli mniej o 0.32 prct. od preliminarowanej kwoty 2,111.475 zł.

Przyczyn *zmniejszenia dochodów* jednak w pozycyach w zamknięciu od preliminarza niższych razem wzięwszy 59.120 zł. 67 ct. wynoszących, szukać należy w następujących okolicznościach:

1) Fundusz nie potrzebował korzystać z ewentualnego uprawnienia danego mu przez Sejm, pokrywając bowiem z innych środków swoje potrzeby nie z przeznaczonej w preliminarzu na ich pokrycie kwoty 30.000 zł. w obligacyach własność funduszu stanowiących, nie nie sprzedał.

2) Zawarte w preliminarzu, a zniszczone z powodów powyżej wymienionych kupony od obligacyj własność funduszu stanowiących w kwocie 29.009 zł., w zamknięciu w rubryce oszczędności wydatków uwidoczniło.

3) O 111 zł. 67 ct. mniej dochodu z zaliczek zwrotnych.

Większe natomiast dochody niż obliczono w preliminarzu na rok 1888. razem wzięte 52.319 zł. 64 $\frac{1}{2}$ ct. pochodziły:

1) z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w wysokości 27 ct., który przyniósł 797.592 zł. 6 $\frac{1}{2}$ ct., a więc o 28.092 zł. 6 $\frac{1}{2}$ ct. czyli o 3.6 prct. więcej od preliminarowanej kwoty 769.500 zł.

Jednej z przyczyn zwiększenia szukać należy w tem, że zaległość podatkowa z końcem 1887 r. budżetowego 129.829 zł. wynosząca, z końcem roku budżetowego 1888. wynosiła tylko 109.145 zł. czyli o 20.684 zł. mniej.

Czysty przyrost dodatku w porównaniu z preliminarzem wynosił przeto po odtrąceniu zaległości 7.408 zł. 6 $\frac{1}{2}$ ct. czyli o 0.9 prct.

2) Dochód za *wylosowane* obligacye, będące własnością funduszu 53.550 zł., a więc o 21.123 zł. czyli o 63 prct. więcej od preliminarowanej kwoty 32.427 zł. wzrósł z powodów przy funduszu wschodnio-galicyskim wymienionych.

3) Wynik z wpłaty na kapitałach o 213 zł. 28 ct., z dochodu z rent o 63 zł. 91 $\frac{1}{2}$ ct., z odsetek za zwłokę i innych dochodów o 2.751 zł. 25 $\frac{1}{2}$ ct., odsetki od czynnych kapitałów o 5 zł. 88 ct., z wkładek do kasy oszczędności o 70 zł. 25 ct. wyższy aniżeli preliminarowano.

Porównawszy ogół wydatków 2,106.172 zł. 45 ct. wedle zamknięcia z roku 1888. z ogółem dochodów w kwocie 2,104.673 zł. 97 $\frac{1}{2}$ ct., *okaże się przewyżka wydatków nad dochody w kwocie 1.498 zł. 47 $\frac{1}{2}$ ct.*

Suma dochodów jednak razem z pozostałością z rachunków 1887. roku w kwocie 104.723 zł. 12½ ct., przedstawiając całkowity ogół dochodów w kwocie 2,209.397 zł. 10 ct. nie tylko pokryła nadwyżkę wydatków, ale pozostawiła zapas kasowy z końcem roku 1888. w kwocie 103.224 zł. 65 ct., o 1.498 zł. 47½ ct. niższy od zapasu kasowego z końcem roku 1887.

Majątek funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1888. 591.168 zł. 7 ct., a mianowicie w obligacjach indemnizacyjnych policzonych w imiennej wartości 563.000 zł. m. k. czyli 591.150 zł. w. a. i książeczkę kasy oszczędności 18 zł. 7 ct., a ponieważ z końcem roku 1887. majątek funduszu wynosił 59.835 zł. 25 ct., przeto zmniejszył się o 6.667 zł. 18 ct. czyli o 1.1 procent. Kwotę otrzymaną z wylosowanych obligacyj będących własnością funduszu wynoszącą 53.550 zł., wzięto w poczet dochodów i użyto na pokrycie wydatków.

Że jednak z dochodów bieżących zakupiono obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu za 46.935 zł. w. a., czyli 44.700 m. k., oraz po skompenzowaniu drobnych kwot do Kasy oszczędności złożonych i z niej wyjętych, stan majątku zmniejszył się od początku do końca w budż. r. budż. 1888. tylko o 6.667 zł. 18 ct.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego wynosiły z końcem roku budż. 1888: 814.784 zł. 36½ ct., a zatem o 29.968 zł. 29 ct., o 3.7 procent. mniej od aktywów z końcem roku budż. 1887.

Pozycje stanu czynnego były następujące: 1) majątek funduszu 591.150 zł.; 2) pozostałość z rachunków z końcem r. budż. 1888. będąca w zapasie kasowym 103.224 zł. 65 ct. o 1.498 zł. 47½ ct., czyli o 1.4 procent. mniejsza od pozostałości z rachunków r. 1887.; 3) zaległość dodatku indemnizacyjnego 109.145 zł. 13½ ct. o 20.684 zł. 18 ct., czyli o 15 procent. mniejsza od zaległości r. 1887. Nakoniec drobne należitości czynne od obowiązanych, mianowicie wpłaty na kapitały 7.334 zł. 41 ct., wpłata na renty 590 zł. 47 ct., odsetki za zwłokę i inne dochody 2.629 zł. 22½ ct., zaliczki 66 zł. 78½ ct., depozyta 625 zł. 62 ct.

Pasywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego wynosiły z końcem roku budż. 1888. 15,991.164 zł. 53½ ct., a więc o 1,264.690 zł. 16 ct. mniej niż z końcem r. budż. 1887. Główną pozycją stanu biernego jest należitość za obligacje indemnizacyjne zachodniej Galicyi, które pozostawały do losowania i spłaty od końca r. 1888. do 1. Lipca 1898, a należitość ta wynosiła z końcem r. 1888. 15,485.379 zł. Drugą pozycją stanu biernego była należitość za obligacje wylosowane lecz niezgłoszone jeszcze do wypłaty, wynosząca 189.724 zł. 50 ct., jedynie tylko część tych obligacyj przedstawia pretensją realną, gdyż bardzo wiele obligacyj zaginęło. Należitość za kupony zapadłe od obligacyj zach. Galicyi, a dotychczas nie przedłożone do wypłaty wynosiła 313.486 zł. 12½ ct., czyli o 22.835 zł. mniej niż z końcem roku 1887.

Przeważna część jednak tej należitości jest nierzeczywistą, gdyż wiele nieprzedłożonych kuponów albo zaginęło, albo uległo przedawnieniu.

Po odciągnięciu stanu czynnego od stanu biernego z końcem roku 1888. nadwyżka pozostałości biernej wynosi 15,176.380 zł. 17½ ct., a zatem okaże się od nadwyżki stanu biernego z końcem r. 1887 o 1,234.721 zł. 87 ct., czyli o 7.5 procent. niższą.

W poczet pasywów funduszu zachodnio-galicyskiego komisya budżetowa nie wlicza bynajmniej nieuzasadnionej pozycyi umieszczonej w rządowym zamknięciu rachunków w sumie 38,640.751 zł. 54½ ct., gdyż subwencyj bezzwrotnych i zasiłków wypłacanych przez skarbowo państwa od r. 1858. i zasiłków bezzwrotnych dawanych przed 1858. rokiem, z których ta pozycya powstała nie był i nie jest obowiązany zwracać skarbowi państwa ani fundusz indemnizacyjny ani kraj. Sejm przeto pretensyi tej nigdy nie uznał i nie uzna.

III. Fundusz Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Ogół wydatków tego funduszu r. 1888. wynosi wedle zamknięcia 199.957 zł. 88 ct., a zatem o 15.132 zł. 88 ct. czyli 8 prct. więcej od preliminowanej na rok 1888. kwoty 184.825 zł.

Powodami *zwiększenia* się wydatków w dwóch pozycjach razem 18.885 zł. 5 ct. wynoszącego jest: 1) nieprzewidziane w preliminarzu zakupno obligacyj indemnizacyjnych na rzecz funduszu z dochodów bieżących po pokryciu wszystkich wydatków za 6.180 zł. 05 ct.; 2) obok tego kwota wydatków na spłaty kapitału wedle planu losowania na rok 1887/8., z powodu zgłoszenia niektórych w poprzednich latach wylosowanych obligacyj 134.505 zł., a zatem o 12.705 zł. po nad preliminarz.

Mniej natomiast wydano w następujących pozycjach razem wzięwszy o 3.752 zł. 17 ct.

1) *Koszta zarządu* o ile dotyczą zarządu centralnego w $\frac{1}{3}$, na fundusz krakowski przypadające 581 zł. 6 $\frac{1}{2}$ ct. — wynosiły z powodów interkalaryów i oszczędności w dziale podróży w sprawach serwitutowych mniej od preliminarza o 69 zł. 93 $\frac{1}{2}$ ct. czyli o 10 prct., a o 26 zł. czyli o 3 \cdot 5 prct. mniej od trzechletniego przecięcia.

2) *Renty* dla uprawnionych wynosiły 58.691 zł. 76 $\frac{1}{2}$ ct., a zatem z powodu nieprzedłożenia do zapłaty wszystkich zapadłych kuponów o 3.422 zł. 23 $\frac{1}{2}$ ct. czyli o 5 prct. mniej od sumy wartości kuponów w r. 1888. zapadłych.

3) Na rozmaite wydatki preliminowano 50 zł., a na zaliczki zwrotne 200 zł., że jednak nie było żadnych nadzwyczajnych wydatków, a zaliczki zwrotne się skompenzowały, nie w tych dwóch pozycjach nie wydano.

Ogół dochodów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił faktycznie 234.678 zł. 88 ct., a zatem o 49.853 zł. 88 ct. czyli o 27 prct. więcej od preliminowanej na r. 1888. kwoty.

Do *zwiększenia* się dochodów w poszczególnych pozycjach razem o 59.895 zł. 93 $\frac{1}{2}$, przyczyniły się następujące fakta:

1) Dochód za wylosowane obligacje indemnizacyjne stanowiące własność funduszu indemnizacyjnego preliminowany tylko na 1.000 zł., a wynoszący istotnie 27.940 zł. 50 ct.

2) Również sprzedano za 23.972 zł. obligacyj indemnizacyjnych własność funduszu stanowiących, o 13.972 zł. czyli o 139 prct. więcej, aniżeli upoważniał budżet na rok 1888.

3) Z zapasu kasowego w gotówce zaś wzięto także 32.360 zł. 32 ct., a zatem o 17.963 zł 32 ct. czyli 124 prct. więcej, aniżeli budżet na r. 1888. przyzwał i zapisując te pozycje w rubryce dochodów użyto ich na pokrycie wydatków.

4) Także i drobne pozycje wpłata na kapitały pod l. 1, 2 i 3 wyszczególnione wykazują większy dochód od przewidzianego.

W innych trzech pozycjach natomiast wynoszą dochody o 10.042 zł. 05 ct. *mniej* niż obliczono.

Dodatki indemnizacyjne bowiem ze stopą poboru z 19 centów na 16 centów zniżoną przyniosły faktycznie 142.727 zł. 95 $\frac{1}{2}$ ct., czyli o 9.272 zł. 4 $\frac{1}{2}$ ct. *mniej* od obliczenia budżetowego na rok 1888.

Zestawienie sumy dochodów 234.678 zł. 88 ct. z sumą wydatków 199.957 zł. 88 ct. okazuje pozostałość z rachunków przy ich zamknięciu z końcem roku 1888. w kwocie 34.721 zł. o 2.361 zł. większą, aniżeli z końcem roku 1887.

Majątek funduszu indemn. krakowskiego złożony w obligacjach indemnizacyjnych wynosił z końcem r. budż. 1888. 123.312 zł. w. a. licząc obligacje w ich imiennej wartości, a więc pomniejszył się od końca r. budżet. 1887. o 45.843 zł. czyli o 27 prct., wylosowano bowiem obligacyj własność funduszu stanowiących za 27.940 zł. 50 ct., sprzedano zaś obligacyj

własność funduszu stanowiących za 24.202 zł. 50 ct. i obydwie te pozycje dla pokrycia wydatków zapisano w poczet dochodów bieżących jedynie tylko za 6.300 zł.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego krakowskiego, wynosiły z końcem r. budżet. 1888. 213.322 zł. 50¹/₂ ct. czyli o 36.954 zł. mniej, aniżeli z końcem roku 1887.

Główne pozycje są: 1) majątek funduszu 123.312 zł. w obligacjach indemnizac.; 2) pozostałość z rachunków z r. budżet. 1888. tworząca zapas kasowy 34.721 zł. o 2.361 zł. czyli o 7 proc. większy od zapasu kasowego z końcem r. 1887.; 3) zaległość dodatku u podatkujących w kwocie 41.241 zł. 76 ct. o 6 316 zł. czyli o 15 proc. większa od zaległości z r. 1887.; 4) należność od obowiązanych w wpłatach na kapitały 5.143 zł. 78 ct., na renty 1.898 zł. 48¹/₂ ct., w odsetkach za zwłokę 7.005 zł. 48 ct.

Stan bierny wynosił z końcem roku 1888. 1,239.268 zł. 76 ct. czyli o 138.669 zł. czyli o 11 proc. mniej niż w roku 1887. Główne pozycje stanowi: 1) należność za obligacje pozostałe jeszcze z końcem roku 1888. do losowania i umorzenia od końca r. 1888. do roku 1898. w sumie 1,080.166 zł. 50 ct.

2) Obligacje dotychczas nie przedłożone do wypłaty w kwocie 126.822 zł. 60 ct., z których część zaginęła.

Po odciążeniu stanu czynnego od stanu biernego okazuje się *pozostałość bierna* 1,025.946 zł. 25¹/₂ ct., o 101.724 zł. 77¹/₂ ct. niższą, aniżeli z końcem roku 1887.

Ponieważ *dodatki indemnizacyjne* pobierane we wschodniej i w zachodniej Galicyi w wysokości 27 ct. od każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich Galicyi razem wzięwszy wynosiły w roku w roku 1888. 2.813.074 zł., a przeto 1 cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego podatków bezpośrednich przyniósł z całej Galicyi bez Krakowskiego 104.187 zł. 91 ct., a zatem o 510 zł. 32 ct. czyli o 0.5 proc. mniej, aniżeli na rok 1888. obliczono.

Gdy zaś *dodatek indemnizacyjny* pobierany w r. 1888. w W. Ks. Krakowskiem w wysokości 16 ct. przyniósł rzeczywiście 142.727 zł. 95¹/₂ ct., a zatem o 9.272 zł. 4¹/₂ ct., czyli o 6.1 proc. mniej aniżeli w preliminarzu, 1 ct. dodatku w Krakowskiem przyniósł rzeczywiście 8.920 zł. 49 ct. dochodu, a więc o 579 zł. 56¹/₂ ct. mniej aniżeli na rok 1888. obliczono.

Zatem 1 ct. dodatku indemn. do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich przyniósł w r. 1888 z całej Galicyi i Krakowskiego 113.108 zł. 40 ct. o 1.089 zł. 82 ct., czyli o 1 proc. mniej, aniżeli dla całej Galicyi z Krakowskiem na r. 1888. obliczono.

Komisya budżetowa składa Wysokiemu Sejmowi powyższe szczegółowe sprawozdanie o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków w r. 1888 wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych, którymi dotychczas c. k. Rząd zarządza, oraz z stanu tych funduszków z końcem roku 1888.

Komisya zważywszy, że Wys. Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawia c. k. Rząd Wysokiemu Sejmowi dopiero od 1871 roku, zaś poprzednich zamknięć rachunków nie przedłożono Wys. Izbie i Sejm ich nie roztrząsał, przeto zamknąć rachunkowych później i teraz przedstawianych *nie można ani należycie zbadać ani stanowczo załatwić.*

Zważywszy powtórę, że Wys. Sejm nie zapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż *skarż państwa rości sobie z tych rachunków pretensje do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może,* — pozostaje komisya budżetowa na temże samem stanowisku w obec zamknięcia rachunków za rok 1888. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1888, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesjach sejmowych.

We Lwowie dnia 12. listopada 1889.

Hausner

przewodniczący.

Włodzimierz Kozłowski

sprawozdawca.